

Henkilö

Hyvä esiin

Erityisluokanopettaja Kaisa Vuorinen opetti oppilaansa kehumaan toisiaan ja raportoimaan onnistumisistaan vanhemmille. Sellaista itsetunnon vahvistusta hän olisi itsekin lapsena kaivannut.

Kaisa Viljanen HS

Viime syksynä erityisluokanopettaja Kaisa Vuorinen piti luentoa salilliselle ammattikasvattajia. Aiheena olivat luontevahvuudet, ja luennon aluksi Vuorinen pyysi kuulijoita listaamaan omia hyviä puoliaan.

”Jotkut kuulijoista eivät keksineet itsestään mitään hyvää sanottavaa”, Vuorinen sanoo.

Suuri osa koulutettavista oli keski-ikäisiä, päiväkodeissa työskenteleviä naisia.

”He eivät olleet koskaan kuulleet, missä ovat hyviä. Heidät on kasvatettu siihen, että älä vaan tee itsesi numeroa.”

Etenkin koululaitos on musertanut monen vanhemman suomalaisen itsetunnon.

Kaisa Vuorinen haluaa, että tälle asenteelle tulee nyt loppu.

KAISA Vuorinen on tutkija ja luennoitsija, joka on parhaillaan opintovapaalla erityisopettajan työstään espoolaisessa alakoulussa. Erityisopettajana Vuorinen on nähnyt, mikä vaikutus kannustuksella on pieneen ihmiseen.

Hänestä lasten käytökseen puututaan liian usein vain, kun asiat eivät toimi. Lapset pitäisi napata kiinni hyvänteossa, hän sanoo.

”Mitä jos tekisimmekin numeron siitä, kun asiat sujuvat?”

Lasten vahvuudet pitää sanallistaa niin, että pienikin ymmärtää.

”Lapselle voi sanoa vaikka, että ’tuo oli rohkeaa mitä sä teit’, ’näin sinussa myötätuntoa’, ’sinnikästä että olet jaksanut harjoitella’ tai ’tässä tarvitaan lisää harkitsevaisuutta’”, Vuorinen havainnollistaa.

Tätä sanomaa hän on vienyt päiväkodeihin ja kouluihin ympäri Suomea.

Myös omille oppilailleen Vuorinen on puhunut tällaisella *vahvuuskielillä*. Hän on huomannut, että lapset omaksuvat sanat pian.

”Viime vuonna opettamiini erityisluokan poikiin puhe tarttui tosi nopeasti. He rupesivat tunnistamaan vahvuuksiaan, ja mikä parasta, alkoivat nähdä niitä myös muissa. He saattoivat kehua toisiaan sinnikkydestä matikan tunnilla: ’Aluksi et osannut ja halunnut edes aloittaa, sitten kuitenkin aloitit ja laskit’.”

Kaisa Vuorinen

Kuka?

Kaisa Vuorinen, 38, on Espoossa asuva erityisluokanopettaja ja kouluttaja sekä Helsingin yliopiston tohtorikoulutettava. Naimisissa, aviomies myös opettaja. 3-, 9- ja 11-vuotiaat lapset.

Mistä tunnetaan?

Positiivisuudestaan ja työstä varhaiskasvattajien, opettajien ja rehtorien kouluttajana.

Mistä ei tunneta?

Pitänyt vuosia liikuntaleikkikoulua kasvattiseurassaan Espoon Akilleksessa. Rakastaa marjastusta.

”Olen intohimoinen mustikanpoimija ja rakastan viettää aikaa metsässä. Kun syksy koittaa, muuttun mustikkahulluksi.”

Vuorinen opetti heille ystävällisyyttä, myötätuntoa, sinnikkyyttä ja itsesäätelyn taitoa läpi vuoden erilaisilla käytännön harjoituksilla. Pojat oppivat näkemään hyvää itsessään ja toisissaan sekä puhumaan siitä. Oli hieno hetki, kun sen saattoi kertoa kotiin.

Vuorinen antoi lasten kirjoittaa käytöksestään Wilmaan. Se on järjestelmä, jonka kautta opettajat viestivät vanhemmille.

”Lapset saivat itse kirjoittaa, mikä päivässä meni hyvin. He käyttivät vahvuussanoja, joita olimme treenanneet ja pystyivät kuvailemaan omaa toimintaansa monipuolisemmin. Vanhempi saattoi vastata siihen kehumalla.”

Eräs pojista kirjoitti näin: *Onnisti tehtävissä ja äidinkieli meni hyvin itsesäätelyn avulla.*

Palaute on d-vitamiinia mielelle, Vuorinen sanoo. Eivätkä kehuja kaipa vain lapset vaan myös aikuiset. Kun Vuorinen tapasi erityisluokan oppilaiden vanhempia, hän pyysi heitä kertomaan kortteihin kirjoitettujen vahvuuksien avulla, mikä heidän lapsessaan on hyvää.

”Vanhemmilla saattoi olla harteillaan erilaisten tutkimusten, diagnoosien ja pettymysten taakka. Heitä kosketti se, kun vihdoin oltiin enemmän kiinnostuneita siitä, mikä heidän lapsessaan on hyvää.”

Kukaan ei mene aidoista kehuista piloille, Vuorinen sanoo. Palautteen tulisi olla arkista. Kaveriakin saa kehua.

”Mitä jos me opettaisimme jo lapsille, ettei positiivisen palautteen aina tarvitse tulla ylhäältä?”

ALAKOULUIKÄINEN Kaisa Vuorinen seisoi koulun pihalla ja jännitti.

”Pelkäsin, että isä tulee sinne kannissa ja häpäisee mut, ja paljastun. Ei hän sellaista tehnyt, mutta muistan, miten pelkäsin.”

Vuorinen sanoo voineensa lapsena ja nuorena välillä hyvin huonosti. Kodin vaikeuksista hän ei halua kertoa yksityiskohtaisesti, mutta häpeä sävytti elämää.

”Lähtökohtani elämään eivät oleleet vakaat. Kipuilin sitä pitkään.”

Onneksi äiti kannusti ja tuki. Kotona arvostettiin harrastuksia, ja erityisesti urheilu toi Vuoriselle lohtua ja teki onnelliseksi. Lapsuutensa Matinkylässä Vuorinen pelasi kesät jalkapalloa, talvet koripalloa.

Lempeästi vaativasta pianonsoiton opettajasta tuli tyttölle tärkeä aikuinen. Hän auttoi Vuorista vuo-

sien ajan myös soitotuntien ulkopuolella. Kun Vuorisen isä ylioppilaskeväänä kuoli, auttoi opettaja juhla-asun hankinnassa.

”Vahvistavat sanat ja teot kantoi- vat pitkälle ja auttoivat.”

Vuorinen kiittelee opettajaansa myös siitä, että hän vaati oppilaaltaan sinnikkyyttä. Tunneille ei uskaltanut mennä puolivillaisesti harjoitelleena. Asialleen omistautunut opettaja antoi mallia intohimoisesta tekemisestä. Pitää jaksaa harjoitella, myös asioita, jotka eivät heti tunnu omilta.

Nyt Vuorisen tytär käy saman opettajan pianotunneilla.

Sinnikkyyteen Vuorinen palaa jatkuvasti. Sen vaatiminen ei vielä tee vanhemmasta friikkiä tiikeriäitiä tai -isää. Vanhemman tehtävä ei ole rääkyä kentän laidalla, vaan kannustaa lempeästi yrittämään vielä silloinkin, kun lapsi on jo valmis

heittämään pelikengät mäkeen. Kun lapsi opettelee luistelemaan, vanhemman pitää jaksaa näyttää esimerkkiä ja nostaa pystyyn. Sanoa ääneen, että hitsi kun tää on vaikeeta, mutta nyt jatketaan. Se voi viedä kymmeniä kertoja.

”Meillä kotona harrastuksista on turha mouruttaa. Jos ne on aloitettu, niin sitten mennään, vaikka ei aina huvittaisi. Arki on täynnä houkutuksia, kun pitää valita kännykän tai pianoläksyjen väliltä. Ja Wilma on laulanut meilläkin.”

Lapset ja nuoret eivät nopeaa mielihyvää korostavassa maailmassa Vuorisen mielestä enää tajua, miten paljon työtä asiat vaativat. Harva löydetään tähdeksi tosi-tv-ohjelmasta.

”Ulospäin jokin taito tai menestys voi näyttää helpolta, mutta hemmetti mikä duuni siinä on ollut. Se pitäisi tehdä näkyväksi myös

Henkilö

MILLA VON KONOW

Näistä en luovu

PYÖRÄILY.

"Kuljen ympäri vuoden pyörällä sääolosuhteista huolimatta ja pakkaan reppuun vaihtovaatteet."

HYVÄ RUOKA.

"Laitamme kotona yhdessä ruokaa ja leivomme. Mieheni on taitava kokki ja loihtii arkirokiin makuja."

VILLASUKAT.

"Olen villasukkien suurkuluttaja, onneksi anoppini kutoo niitä minulle. Villasukat ovat aina kotona jalassa ja kulkevat matkalaukussa mukana."

koulumaailmassa."

Vuorisesta sinnikkään teki myös koripallo.

"Olin kova puolustaja, menin polvet verillä joka pallon perässä. Valmentaja kannusti, ja halusin tehdä joukkueen eteen työtä. Se työ ja sinnikkääksi kehittyminen säteili myös muille elämänalueille."

Niin on Vuorisen mukaan usein. Urheilussa tai vaikka musiikissa menestyvät ovat usein hyviä myös kouluissa.

"Mutta sinnikkyys on meihin sisäänrakennettu. Olemme kaikki oppineet kävelemään, kaatuneet ja nousseet yhä uudestaan."

AIKUISET tuppaavat usein ajattelemaan, että tietyt luonteenpiirteet ovat juurtuneet heihin niin syvään, etteivät ne siitä enää muuksi muutu. Tästä Vuorinen on eri mieltä.

"Minä en lapsena tai myöhem-

minkään todellakaan ollut rohkea. En olisi voinut kuvitella puhuvani joskus tuhannelle ihmiselle."

Toisin kuitenkin kävi. Vuorinen laskee kouluttaneensa viime vuonna yli 7 000 opettajaa ja kasvattajaa. Parhaimmillaan luentosalissa on istunut tuhat ihmistä kerrallaan.

"Kun piti ensimmäisen kerran puhua kahdellekymmenelle, en juuri nukkunut edellisenä yönä. Olen kehittänyt rohkeutta menemällä tietoisesti pelkoja päin ja asettamalla pieniä tavoitteita. Nykyään koen olevani esiintyessäni turvassa."

"Aika paljon meiltä aikuisilta lipuu hyviä tilaisuuksia ohi, kun emme jaksakaan nähdä vaivaa."

VUORINEN on vakuuttunut siitä, että tunne- ja vahvuustaitoihin satsaaminen kouluissa kannattaa.

"Kun olin lapsi minua olisi autta-

nut, jos näistä asioista, itsetunnosta ja vahvuuksista, olisi puhuttu kouluissa. Käytin hirveästi aikaa sen miettimiseen, mitä muut minusta ajattelevat."

Nyt myönteisyys kuplii Vuorisen ta ulospäin. Hänellä on leveä hymy, ja hän räjähtää usein nauramaan. Kun hän sanoo rakastavansa innostamista ja innostumista, sen uskoo. Viime vuonna Vuorinen valittiin vuoden positiivisimmaksi espoolaiseksi.

Positiivisuuskasvatuksen vaikutusta on vaikea mittareilla todistaa. Mutta oppilaiden kommentit kertovat paljon. Näin kirjoitti eräs 11-vuotias tyttö, kun kysyttiin, mitä hän on vahvuustunneilla oppinut: *Onks hyvä idea tässä niinku alkaa huudella ja metelöidä vai ihan niinku kuunnella.*

11-vuotiaalle pojalle oli jäänyt mieleen rakkaus. *Että tekee hyviä*

Kuvateksti tag with dummy text.

pikku rakkausjuttuja toisille. Ja se tekee hyvän mielen itelle. Ja toiselle. Ja sit on jäänyt viel myötätunto. Eli myötätunto ja kaikki ne asiat yhdessä, niin tulee hyvä mieli.

Vuorinen ei väitä keksineensä pyörää uudelleen.

"Moni opettaja on sanonut, että olen sanallistanut sen, mihin hän on itse uskonut 30 vuotta. Ei tämä ole mitään, mitä opettajat eivät jo tietäisi."

Kaikkeen tärkeintä, mitä lapsille voi tarjota on toivo tulevaisuudesta, hän toteaa.

"Lapset saattavat kasvaa ympäristössä jossa ei ole näköalaa paremmasta tulevaisuudesta. Olen itse siitä esimerkki. Mutta Suomi on siitä niin mahtava, että kuka tahansa meistä voi päästä täällä eteenpäin, oppia ja muuttaa maailmaa."

Mutta ei yksin, eikä ilman kannustusta.